

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Русанової Ольги Михайлівни за темою: «Теоретико-методичні основи управління тренувальними та змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні», подану на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

Актуальність. Робота О. М. Русанової присвячена цікавому в теоретичному та важливому в практичному відношеннях питанню.

Проблема вдосконалення управління тренувальними та змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні, впровадження сучасних технологій вимагає оновлення змісту та форм навчально-тренувального процесу.

На сучасному етапі розвитку теорії і методики підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні подальший прогрес можливий тільки при комплексному підході до вирішення цієї проблеми.

Дисертація О. М. Русанової, безумовно, є актуальною оскільки вона спрямована на пошук нових шляхів і невикористаних резервів для вдосконалення управління тренувальними та змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні.

Аналіз науково-методичної літератури з даної проблеми дозволив встановити, що науково-методичне забезпечення щодо підвищення ефективності тренувального процесу спортсменів є недостатнім. Кількість наукових робіт, присвячених вивченню даної проблеми, – обмежена, а існуючі дані суперечливі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу було виконано відповідно до теми 2.9 «Побудова тренувального процесу висококваліфікованих спортсменів, які спеціалізуються у водних видах спорту з урахуванням вимог змагальної діяльності» Плану

науково-дослідної роботи НУФВСУ на 2016-2020рр. (номер державної реєстрації 0116U001614) та відповідно до Плану науково-дослідної роботи НУФВСУ на 2021-2025 рр., тема 2.4 «Сучасні технології управління тренувальними та змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у водних видах спорту» (номер державної реєстрації: 0121U108251).

Роль автора, як співвиконавця полягає у розробці та обґрунтуванні теоретико-методичних основ удосконалення управління тренувальними і змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні шляхом формування структури системно поєднаних елементів «моделювання-програмування».

Структура дисертаційного дослідження. Дисертація оформлена згідно вимог МОН України і складається з анотації, вступу, дев'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел, додатків. Усього використано 484 джерела наукової та спеціальної літератури, з них 287 – зарубіжних. Робота ілюстрована 40 таблицями й 25 рисунками. Загальний обсяг роботи становить 484 сторінок.

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, вказано його об'єкт, предмет, мету, завдання та методи, розкрито наукову новизну, з'ясовано практичну значущість отриманих результатів, особистий внесок дисертанта, відображено апробацію результатів дослідження.

Перший розділ «Проблеми управління тренувальними та змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні» присвячений теоретичному аналізу літературних джерел, розглянутих у дисертаційному дослідженні. Результати вивчення, аналізу й узагальнення науково-методичної літератури переконливо доводять, що не дивлячись на загальноновизнану думку й значну кількість публікацій про управління тренувальним процесом як ключового елементу системи підготовки спортсменів, багато питань стосовно складових елементів управління, їх

взаємозалежності та взаємозв'язку дотепер залишаються невирішеними, викликаючи тим самим методологічні утруднення при організації й проведенні прикладних досліджень.

Викладений аналіз літературних джерел дозволяє стверджувати, що проблема побудови тренувального процесу спортсменів на основі програмування є актуальною. Це вимагає обґрунтування цілісного системно-концептуального підходу щодо розробки, формалізації та алгоритмізації програмування відповідно до системи управління тренувальними і змагальними навантаженнями спортсменів у веслуванні й шляхом його практичної реалізації.

У **другому розділі** «Методи та організація дослідження» подана система взаємодоповнюючих методів, адекватних поставленим завданням. Безумовно, методи дослідження забезпечили створення теоретико-методичної бази для вдосконалення технології управління навчально-тренувальним процесом кваліфікованих спортсменів у веслуванні.

У **третьому розділі** «Теоретичні передумови вдосконалення змагальної та тренувальної діяльності спортсменів у веслуванні», в результаті проведених досліджень сформовано теоретичні передумови вдосконалення змагальної та тренувальної діяльності спортсменів у веслуванні, а також науково-методичні підходи до визначення факторів забезпечення і реалізації змагальної діяльності спортсменів, з урахуванням відмінностей структури функціонального забезпечення спеціальної працездатності залежно від виду змагань, кваліфікації та спеціалізації.

У **четвертому розділі** «Диференціація факторів функціонального забезпечення спеціальної працездатності, що визначають спеціалізовану спрямованість тренувального процесу кваліфікованих спортсменів, в залежності від енергозабезпечення змагальної дистанції у веслуванні» визначено особливості функціонального забезпечення спеціальної

працездатності веслувальників на байдарках і каное, які спеціалізуються на дистанції 200 м.

У п'ятому розділі «Удосконалення управління тренувальними і змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні» обґрунтовано та розроблено теоретико-методичні основи вдосконалення управління тренувальними і змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні: обґрунтовано системний підхід до вирішення проблеми, розроблено концепцію вдосконалення управління тренувальними та змагальними навантаженнями, та технологію її реалізації у процесі підготовки спортсменів для підвищення ефективності тренувального процесу та результативності змагальної діяльності.

У процесі дослідження враховані наступні передумови вдосконалення управління тренувальними та змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих веслувальників: технологізація, інтенсифікація та диверсифікація тренувальної та змагальної діяльності спортсменів.

У шостому розділі «Напрями реалізації структури «моделювання-програмування» тренувального процесу кваліфікованих веслувальників» визначено напрями реалізації структури «моделювання-програмування» тренувального процесу спортсменів, а саме:

- обґрунтовано науково-методичні засади реалізації структури системно поєднаних елементів «моделювання-програмування» тренувального процесу;

- сформовано науково-методичні засади програмування в якості системного елементу управління;

- визначено напрями вдосконалення контролю у процесі управління тренувальними та змагальними навантаженнями кваліфікованих спортсменів-веслувальників.

Показано, що програмування функціональної підготовки та підготовленості веслувальників є складним технологічним процесом, який

заснований на взаємозв'язку і обліку структурних компонентів управління тренувальної та змагальної діяльності, де ключове місце займає моделювання.

У **сьомому розділі** «Методичні основи програмування тренувальних і змагальних навантажень кваліфікованих спортсменів у веслуванні» сформовані методичні основи програмування тренувальних і змагальних навантажень кваліфікованих спортсменів у веслуванні: визначені передумови вдосконалення управління тренувальними і змагальними навантаженнями; обґрунтовані дидактичні інструменти та практичні аспекти реалізації програмування тренувальних і змагальних навантажень. У розділі доведено, що основним інтегруючим фактором системи вдосконалення є динамічна структура «моделювання-програмування».

У **восьмому розділі** «Оцінка ефективності застосування запропонованих програм спеціалізованої спрямованості у тренувальному процесі спортсменів-веслувальників» показано, що розроблена програма спеціальної фізичної підготовки є конструктивним інструментом реалізації технології вдосконалення управління тренувальними і змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні.

Експериментальну програму імплементовано в структуру підготовчого періоду річного циклу, в якості цілісного компонента, який визначає спеціалізовану спрямованість тренувального процесу веслувальників.

Реалізація програмування у процесі підготовки веслувальників стало завершальною ланкою у ланцюзі комплексного теоретичного, емпіричного і експериментального пошуку, який дозволив обґрунтувати, розробити і впровадити сучасні засоби управління тренувальними і змагальними навантаженнями спортсменів.

У **дев'ятому розділі** «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» розглянуто дискусійні питання, проаналізовано результати власних досліджень, зіставлено наукові факти, які отримано в ході експериментальних досліджень, з

даними літератури, що дозволило виділити наукові положення трьох рівнів новизни, а саме: ті, що підтверджують, доповнюють і отримано вперше.

Ступінь обґрунтування наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. На основі проведеного комплексного теоретичного аналізу та узагальнення даних науково-методичної літератури автор чітко визначив об'єкт і предмет дослідження, його мету та завдання. Для вирішення поставлених завдань були використані адекватні методи наукового пошуку, які дозволили обґрунтувати на високому науково-методичному рівні основні положення результатів дослідження, висновки дисертаційної роботи та практичні рекомендації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що:

- вперше обґрунтовано та розроблено теоретико-методичні основи вдосконалення управління тренувальними і змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні;

- вперше обґрунтовано теоретичні положення системного підходу, спрямованого на вдосконалення управління тренувальними і змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні;

- вперше розроблено концепцію вдосконалення управління тренувальними і змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні;

- вперше розроблено технологію реалізації концепції вдосконалення управління тренувальними та змагальними навантаженнями кваліфікованих спортсменів у веслуванні та ін.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробці та впровадженні в навчально-тренувальний процес кваліфікованих спортсменів алгоритму програмування навчального матеріалу; впровадженні основних положень дисертаційної роботи в практику роботи науково-дослідного інституту Національного університету фізичного виховання і спорту України та

освітні програми підготовки тренерів і спортсменів у вигляді курсів лекцій і практичних занять та ін.

Повнота викладу результатів дослідження у друкованих працях. Основні положення дисертаційної роботи викладено в 38 наукових публікаціях: 19 статей у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, з них 2 статті у виданні, проіндексованому в базі даних Scopus, 13 статей у періодичних наукових виданнях Румунії та Чорногорії, проіндексованих у базі даних Scopus, 6 публікацій апробаційного характеру.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження наведено в наукових доповідях на XII-XV Міжнародних наукових конференціях «Молодь і олімпійський рух» (Київ, 2019-2022); на семінарах для тренерів Федерації академічного веслування України (Київ, 2016-2018); науково-методичних конференціях кафедри водних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України (Київ, 2012-2023) та багатьох інших.

Відповідність дисертації вимогам МОН України. Структура, обсяг основного тексту, оформлення дисертаційної роботи та автореферату відповідають вимогам МОН України. Реферат повністю відображає зміст дисертації.

Рекомендації щодо використання результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані в практичній діяльності тренерів і викладачів із метою підвищення ефективності спортивної підготовки кваліфікованих спортсменів, а також у навчальному процесі студентів спортивних вузів України.

Зауваження та дискусійні питання стосовно положень докторської дисертації. Разом з тим, робота містить ряд недоліків, які не мають, на нашу думку, принципового характеру і не заперечують теоретичних і методичних здобутків автора:

1. У розділі 1 треба зробити більший акцент на аналізі існуючих проблем. Невідомо, чи розділяє здобувач погляди науковців на ці проблеми. Необхідно показати, своє ставлення до наукових розробок інших авторів.

2. У процесі формуючого педагогічного експерименту незрозумілою є роль традиційного управління тренувальним процесом, що сприяє оптимізації процесу формування структури функціонального забезпечення спеціальної працездатності відповідно до вимог певної змагальної дистанції.

3. Не зрозуміло, як визначались однотипність і однорідність експериментальної та контрольної груп при проведенні основного педагогічного експерименту, не представлено коефіцієнт варіації.

4. У роботі автор використовує метод експертної оцінки, але не відомо, як використовувався цей метод, не наведено результати експертизи, не визначено коефіцієнт конкордації (ступінь узгодженості думок експертів) та ін.

5. У роботі не розкрито принцип індивідуалізації, не визначено роль і місце індивідуальної теоретичної і практичної підготовки спортсменів-веслувальників.

6. У роботі важливо було б представити динаміку результативності спортсменів на кожному з етапів підготовки та участі в змаганнях, що могли слугувати ілюстрацією позитивних змін, які відбулися в процесі реалізації концепції вдосконалення управління тренувальними та змагальними навантаженнями кваліфікованих спортсменів у веслуванні.

7. У роботі є ряд друкарських помилок і стилістичних погрешностей, на які автору вказано.

Інших зауважень немає, дисертація написана літературною мовою, добре проілюстрована і з цієї точки зору залишає приємне враження.

Загальний висновок

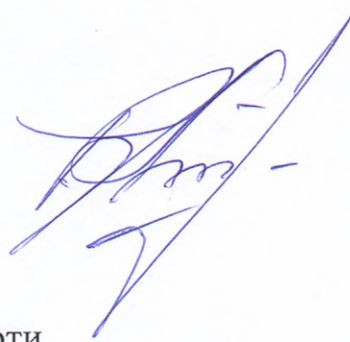
Проаналізувавши матеріали публікацій за темою дисертаційного дослідження та її повний текст, наявні підстави зробити висновок, про отримані автором результати є значним досягненням щодо формування цілісної системи знань про теоретико-методичні основи управління тренувальними та змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні. У цілому, дисертація Русанової О. М. це завершене наукове

дослідження, що має важливе фундаментальне та прикладне значення. За спрямованістю та змістом дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності: 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт. Таким чином, за обсягом проведених досліджень, актуальністю вирішених завдань, якістю і достовірністю отриманих результатів, дисертаційна робота Русанової О. М. «Теоретико-методичні основи управління тренувальними та змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у веслуванні» відповідає всім вимогам щодо докторських дисертацій – п. 7 та 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.21 №1197 (зі змінами) щодо докторських дисертацій, а її автор Русанова Ольга Михайлівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту, за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання та спорту Житомирського державного університету імені Івана Франка

Р. Ф. Ахметов

Проректор з наукової і міжнародної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка, кандидат економічних наук, доцент

Т. В. Боцян

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник відділу кадрів Житомирського державного університету імені Івана ФРАНКА

Handwritten signature of the HR Department head